

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 19.II 1968.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Boris Jeraj, dr Đuro Vranešić

Osiguranje robe u prijevozu - Prijevoz robe željeznicom - Odgovornost željezničko/prijevoznih poduzeća koja sudjeluju u prijevozu - Preuzimanje robe od strane primaoca na njegovom industrijskom kolosijeku - Željezničko prijevozno poduzeće koje dokaže da je daljnjem željezničkom prijevoznom poduzeću predalo robu bez prigovora, ne odgovara za štetu koju roba pretrpi tokom prijevoza - Kad se roba ima predati na industrijski kolosijek primaoca, smatra se da je predana kad vagon preuzme primaočeva lokomotiva - Ako do toga časa ne bude pravilno utvrđjena vidljiva šteta, željeznica za štetu ne odgovara - Osiguratelj koji je s pošiljaocem-prodavaocem sklopio ugovor o osiguranju protiv transportnih rizika robe koju prodaje pošiljalac, osiguratelj je kao korisnik osiguranja priznao prodavaočevog kupca na koga, temeljem ugovora o kupoprodaji, prelazi rizik transporta - Prema tome osiguratelj koji je na temelju ovakvog ugovora o osiguranju pošiljocu nadoknadio štetu, nema prava od primaoca-kupca zahtijevati da mu nadoknadi isplaćenu osigurninu, jer je primalac korisnik osiguranja

Tužitelj je osiguravajući zavod, a tuženici su ŽTP Zagreb, ŽTP Ljubljana i Željezara Jesenice. Tužitelj u tužbi navodi da je poduzeće "Rade Končar" kao pošiljalac i prodavalac predalo na prijevoz ŽTP-u Zagreb jedan transformator koji je morao biti prevezen i predan Željezari Jesenice. Na odredištu da je utvrđeno oštećenje transformatora. Budući da je poduzeće "Rade Končar" imalo zaključenu policu osiguranja s tužiteljem protiv transportnih rizika, on je nadoknadio štetu i zahtijeva da mu tuženici nadoknade isplaćenu osigurninu.

Tuženici se opiru tužbi. ŽTP Zagreb navodi da je ono primilo transformator u ispravnom stanju i da ga je takvog predalo ŽTP-u Ljubljana. To dokazuje okolnošću da mu ŽTP Ljubljana nije stavilo nikakav prigovor o stanju transformatora prilikom njegovog preuzimanja. Na isti način se brani i ŽTP Ljubljana koje navodi da je robu na industrijskom kolosijeku u Jesenicama preuzela Željezara Jesenice, koja nije prilikom preuzimanja stavila nikakav prigovor. Željezara Jesenice se također ne smatra odgovornom i navo-

di da je njena lokomotiva prihvatila vagon noću i čim je praktički bilo moguće, tj. sutradan ujutro da je zapisnički ustanovila štetu iz čega proizlazi da je šteta nastala za vrijeme prijevoza željeznicom.

Sud je odbio tužbeni zahtjev iz slijedećih bitnih razloga:

Ocjenjujući pitanje odgovornosti prvotuženog ŽTP Zagreb slijedi, kako iz nalaza u zapisnicima o izvidjaju tako i iz nalaza vještaka, da je ŽTP Zagreb prema propisima o prijevozu robe željeznicom postupalo u duhu propisa kad je odnosnu pošiljku preuzelo kao naročitu i propisalo način prijevoza. Prema tome obzirom na postupak prvotuženog ŽTP Zagreb o načinu preuzimanja i daljnjeg postupka s pošiljkom, a iz okolnosti da u tovarnom listu nema nikakvih napomena od strane ŽTP Ljubljana koje je preuzelo pošiljku na prijevoz od ŽTP Zagreba, slijedi da je ŽTP Zagreb odnosnu pošiljku predalo na daljnji prijevoz ŽTP Ljubljani u stanju u kakvom je pošiljku primilo na prijevoz, pa prema tome nema dokaza da bi šteta nastala na dijelu prijevoznog puta za koji snosi odgovornost prvotuženo ŽTP Zagreb kao primalac pošiljke na prijevoz.

Osim toga iz nalaza vještaka slijedi da je drugotuženo ŽTP Ljubljana potvrdilo prijem pošiljke brzojavkom 5o2-f, i da je na svom teritoriju obavijestilo sve stanice o načinu prijevoza "naročite pošiljke", te je u tom pogledu postupilo u skladu postojećih propisa.

Razmatrajući odgovornost drugotuženog ŽTP Ljubljana u svjetlu utvrđenih okolnosti, a napose iz činjenice da je prema uobičajenoj praksi izvršena predaja sporne pošiljke trećetuženom kao primaocu na stanici Jesenice, što slijedi iz iskaza svjedoka, koji prilikom prijema pošiljke nisu utvrdili na spornoj pošiljci nikakovo oštećenje, ne može se uzeti dokazanim da je odnosno oštećenje nastalo u toku prijevoza na teritoriju drugotuženog ŽTP Ljubljana.

Iz zapisnika o izvidjaju broj 249 od 19.IV 1965. slijedi da je Željezara preuzela pošiljku 18.IV 1965. oko 20 sati i 45 minuta, a iz iskaza svjedoka slijedi da je spornu pošiljku zajedno s ostalom kompozicijom preuzela na stanici Jesenice lokomotiva trećetužene željezare, i čitavu kompoziciju odvezla na industrijski kolosijek u krugu Željezare. Nadalje iz iskaza odnosnih svjedoka slijedi da se ranžiranje odnosno preuzetog vlaka vršilo u krugu tvornice i to odmah nakon prispjeća kompozicije u krug Željezare, te je vagon s transformatorom bio izvezen na industrijski kolosijek na mjesto koje se nalazi u neposrednoj blizini trafo-

stanice, te da je oštećenje utvrđeno tek sutradan oko 10 ili 11 sati. Nadalje iz nalaza u zapisniku o izvidjaju slijedi da je pod vagona pod kontrolnim čepom mokar od ulja i da ima tragova ulja ispod vagona.

Iz svih ovih činjenica nije moguće zaključiti da je do oštećenja odnosno pošiljke došlo za vrijeme prijevoza od drugotuženog ŽTP Ljubljana, pa treba uzeti da je ŽTP Ljubljana trećetuženoj Željezari Jesenice predalo odnosnu pošiljku na stanici Jesenice u ispravnom stanju. Za protivno ne postoje dokazi, a iz nalaza i mišljenja vještaka slijedi da se oštećenje moglo desiti i nakon predaje, što naročito upućuje tač. 11. nalaza, tj. da je do oštećenja transformatora moglo doći uslijed bilo kakvog sudara, naleta kola na druga u mirovanju ili od nagloga kočenja.

Obzirom na sve izloženo sud je stekao uvjerenje da je do oštećenja spornog transformatora moglo doći najvjerojatnije za vrijeme od preuzimanja spornog transformatora od strane primaoca Željezare Jesenice pa do časa otkrivanja odnosno oštećenja, tj. nakon predaje transformatora primaocu.

Naime iz iskaza svjedoka treći tuženik kao primalac naznačen u tovarnom listu preuzeo je pošiljku i vlastitom lokomotivom i pratećim osobljem prevezao ju na svoje skladište, odnosno na industrijski kolosijek kod zgrade transformatora.

Obzirom na okolnost da se u toku prijevoza po industrijskom kolosijeku radi o spustu s jedne strane, te da je u krugu trećetuženog vršeno ranžiranje preuzetog vlaka zajedno s odnosnim transformatorom, obzirom na prirodu oštećenja moguće je i vjerojatno da je do oštećenja došlo i moglo doći nakon što je pošiljka preuzeta od primaoca.

Medjutim ocjenjujući pitanje odgovornosti primaoca valja u prvom redu istaći da primalac za oštećenja koja su nastala na preuzetoj a osiguranoj robi ne odgovara po načelu odgovornosti vozara, a napose ne u slučaju regresne odgovornosti osiguratelja za nastalu štetu na osiguranoj stvari.

Naime u predmetnom slučaju primalac je ujedno kupac oštećene i osigurane stvari, te je na njega prešao rizik u času kad je pošiljka bila predana na prijevoz, pa je on u smislu ugovora o osiguranju stvari predane na prijevoz, a koja je stvar bila osigurana generalnom policom

osiguranja pošiljaoca, u stvari bio korisnik osiguranja, tj. osoba koja je imala osigurani interes na stvari. Prema tome bez obzira što je pošiljalac kao prodavalac sklopio ugovor o osiguranju transportom, po svojoj generalnoj polici kao korisnik osiguranja ima se smatrati primalac na koga je prešao rizik i koji je u stvari korisnik osiguranja, tj. u krajnjoj liniji osiguranik. Regresni zahtjevi osiguratelja prema takovoj osobi nisu mogući ukoliko je plaćena naknada iz osiguranja, te bi osiguratelj u slučaju ako je platio naknadu iz osiguranja mogao platiti povrat plaćene naknade iz osiguranja jedino ako za to postoje preduvjeti.

Prema pravnim pravilima osiguranja i prema uvjetima transportnog osiguranja po generalnoj polici osiguratelj neće biti dužan platiti osiguraniku odnosno korisniku osiguranja naknadu samo u slučaju ako je šteta na osiguranoj stvari nastala zlom namjerom ili grubom nemarnošću osiguranika ili osoba kojima se osiguranik u svom poslovanju služi.

Nadalje prema načelima i odredbama generalne police, odnosno općim uvjetima transportnog osiguranja, pošiljke su osigurane od skladišta prodavaoca do skladišta kupca, pa je odnosno osiguranje pokrivalo odnosnu pošiljku i za vrijeme nakon preuzimanja od željeznice i prijevoza pošiljke industrijskim kolosijekom u krug trećetuženog, pa i za vrijeme dok se pošiljka nalazila u krugu i dok nije došla u skladište primaoca.

Kako se šteta desila za vrijeme dok je bila pokrivena osiguranjem, to je osiguratelj plaćajući naknadu štete Poduzeću "Rade Končar" u stvari naknadio štetu korisniku osiguranja tj. Željezari Jesenice.

G.B.